

OFELAŠ

**Bagadus movt fuolalaččat ráhkadit
filmmaid sámi kultuvrra ja álbmoga birra**

Guovvamánu 22. b. 2021 veršuvdna

Ofelaš (Pathfinder)/dir. Nils Gaup

DOKUMEANTTA ULBMIL

Dát dokumeanta galgá áimmahuššat máŋga ášši. Dat lea jurddašuvvon sihke geavatlaš bagadussan filbmadahkkiide geat háliidit govvidit sámi áššiid, fáttáid ja olbmuid iežaset filmmain, dan hárrái ahte movt galgá fuolalaččat lahkonit suorggi, seammás go čielggada sámi árvvuid maid mii atnit árvvus ja maid ávžžuhit garvit vai ii šatta boasttugovvideapmi ja appropriašuvdna. Dokumeanta deattuha mäddái ovdamuniid das ahte juogadit máhtu ja oahppat guhtet guimmiineamet lotnolasvuodas, ja dáiddafriddjavuođa árvvusatnin.

Sápmelaččat leat historjjálaččat guhká doaimmahan dáiddafriddjavuohta buotlágan ovdanbuktinvugiid dáfus. Árbevirolaš sámi vokálašáŋjer, juoigan, geavahuvvui áigá vuosttaldeaddji dáiddahápmín mii duosttui assimilerema kodejuvvon dieđuid bokte maid dušše sápmelaččat ieža ipmirdedje. Min myhtat ja historjját leat dego dávvirvuorkkát mat inspirerejít nuorra ja áŋgiris filbmadahkkiid ja innovatiiva historjámuitaledjiid buot šáŋjeriin. Mii leat gergosat juogadit iežamet historjjáid, ja hábmet odda historjjáid, ulbmillaš oassálastima ja guimmešvuoda bokte mas buot oasseváldit árvvusatnet ja doahttalit oainnuid ja árvvuid maid sámi álbmot atná guovddážis ja mávssolažjan.

Sámi filbma- ja kulturráđđi

MII LEAT ÁLGOVUOLGGALAŠ MUITALEADDJIT

Go boadát Sápmái, min álbumoga árbevirolaš guvlui, de boadát eará kultuvrra, eará giela ja eará álbumoga – sápmelaččaid – lusa. Mii leat dán eatnama álgoálbmot, mii mearkkaša ahte min olbmot leat leamaš dáppe čuđiid jagiid ovdal go earát. Mii oamastit iežamet kultuvrra, iežamet giela, iežamet muitalusaid ja dávviriid. Don iežat filbmajurdagiin dahje iežat filbmajoavkuin leat guossi min ruovttubáikkis.

“Mii háliidit ieža muitalit iežamet muitalusaid.”

Du soaittát vástidit: “Muhto buohkain han lea friddjavuohta sárdnut ja muitalit vaikko guđe muitalusa”. Ovdamunát sajádagas – ja ii-álgoálbmotlaš oaidninsajis – juo, dat soaitá leat duohta. Muhto eanas álgoálbmogiin ii leat leamaš, ii ge leat vel ge, dat seamma ovdamunát sajádat, mii mearkkaša ahte dat resurssat mat dus leat olámuttos iežat filbmaráhkadeapmái leat diehtelasat dutnje. Nu ii leat min filbmadahkkiid dilli.

Jus ain oaivvildat ahte don leat buoremus olmmoš muitalit “sámi inspirerejuvpon” muitalusa, de galggat diehtit ahte mis leat hui stuora vuordámušat dasa ahte don ovttasbarggat minguin. Sámi filbmamáilbmi lea hui nuorra industrija ja álggií sámi rešishevrra Nils Gaupa Ofelaš-filmmain mii nammaduvvui Oscar-bálkkašupmái 1987:s. Mun muittán vuosttaščájálmasa, ledjen 14-jahkásaš ja beasaimet vuosttaš geardde oaidnit filmma stuora kino-šearpmas iežamet birra, iežamet gillii. Ofelaš rievdadii min eallimiid.

Guoktelot jagi manjel, 2009:s, ásaheimmet Internašunála Sámi Filbmainstituhta, doarjan sámegielat filmmaide, danne go ii oktage eará dahkan dan, vaikko Ofelaš lihkostuvai ge bure. Manjemus 10 jagi leat mii ovdánahttán ođđa buolvva lihkostuvvan ja riikkaidgaskasaš bálkkašumiid vuotti sámi filbmadahkkiid.

Go boadát sámi filbmamáilbmái filbmajurdagiin dahje buvttademiin mii lea viežžan inspirašuvnna juogo min olbmuin, min kultuvrras dahje eatnamiin, de bivdit du ipmirdit ahte min álbumogis ii leat leamaš vuos vejolašvuhta ollásit ovddidit iežamet muitalandáiddu filmma bokte. Kolonialistalaš historjjá geažil lea guhká leamaš nu ahte olgobeale olbmot dat muitalit muitalusaid min álbumoga birra. Mis eai leat duháhiid sámi filmmat odne, mis leat dušše muhtin moadde. Mis eai leat guhkesfilmmat mánáide, eai drámá-ráiddut eai ge animašuvnnat, muhto mis leat muitalkeahthes ja gelddolaš muitalusat, ja mii háliidit hukset ov daváSSI ja ceavzilis filbmaindustriija boahtteágái mii boahtá boahttevaš buolvvaide buorrin. Nu ahte jus háliidat muitalit sámi inspirerejuvpon muitalusa, de fertet atnit muittus iežat ovdamunát sajádagaa majoritehtaservodaga filbmadahkkin ja dan ovddasvástádusa mii dan mielde čuovvu. Ja buot deháleamos – mii eat leat kultuvrralaš yeahkit, mii leat álgovuolggalaš muitaleaddjit ja mii ráhkistit filmma ja buori ovttasbarggu.

Guovdageaidnu ođđajagemánu 8. b. 2021

Anne Lajla Utsi

Internašunála Sámi Filbmainstituhta hálddahusdirektevra

ČOAVDDASÁTNI LEA ÁRVVUSATNIN

Mii, sámi filbmaindustriija ovddasteaddjit, oaidnit ahte beroštupmi sámi kultuvrii ja muiatalusaide lassána, erenoamážit filbma- ja tv-industriija bealis. Oppalačcat galggašii dát leat buorre midjiide, go mielddisbuktá ahte sámi filbmaindustriija ealáska sámi sisdoalu beroštumi geažil. Dadí bahábut ii leat ovdáneapmi dánna lágiin min mielas. Lea baicca nuppe ládjé, mii oaidnit ahte earát dađistaga ávkkástallet min kultuvrrain vai "sin" buvttadeamit šaddet "bivnnuheappot", "imašlaččabut", "duođalaččabut", "eksohtalaččabut" dahje mii dál de leažzá.

Go buvttadeaddjit geat ieža eai leat sápmelačcat govvidit sámi sisdoalu filbma- ja tv-buvttademiin, de leat unnán, dávjá ii oktage, sámi ovddasteaddjit dahje dinejeaddjit. Vearrámus oktavuođain oaidnit maiddái duođalaš boasttugovvidemiid mat sakka vuorrástuhttet sámi servodagaid. Dát duolbmá sámi servodaga ja mielddisbuktá čielga vhágiiid albma olbmuide.

Álgoálbmogat miehtá máilmme leat dakhkojuvvon oaidnemeahttumin majoritehta (ja dávjá koloništalaš) servodagaid bealis ja máhttu min kultuvrraid ja servodagaid birra lea coagis, dávjá ovdagáttuide vuodustuvvon. Jus galggat álgoálbmotmuitalusaid muiatalit, de dárbbašat álgoálbmotmáhtu, ja dan ii leat sáhte lohkamiin oahppat.

Danne oaidnit ahte lea hoahppu implementeret dán bagadusa fuomášuhttin dihte olggobeale filbmadahkkiide ahte álgoálbmogiin leat ávnaskeahthes, vuoinjalaš opmodagat ja kultuvrralaš vuogatvuodat, ja vai sii ohppet identifiseret vejolaš hástalusaid go fitnolačcat barget sámi sisdoaluin, erenoamážit guhkesfilmmaid ja tv-ráidduid oktavuođaid.

Olggobeale buvttadeddjiid čoavddasátni galggašii leat "árvvusatnin". Vaikko mii gáibidit beassat ieža muiatalit iežamet muiatalusaid, de ii hehtte dat earáid artisttalaš friddjavuođa. Mii háliidit dušše deattuhit ahte lea dehálaš jurdilit nuppes ja doahttalit min, min vuorjašuvvamiid ja vuogatvuodaid. Jus dan dagat, de mielddisbuktá dat dušše ahte buvttadeapmi oažju buoret dáiddalaš vuodju.

Ráhkisuodain,
Sámi filbmadahkkiid searvi

SISDOALLU

LÁIDESTEAPMI: II MAIDEGE MIN BIRRA MIN HAGA	6
MANNE BAGADUS?	8
Sámi árvvut	8
ČUJUHUSAT	9
MII LEA KULTUVRRALAŠ BAGADUS?	10
Ofelačča višuvdna	10
Ofelačča ulbmil	10
Dát bagadus lea jurddašuvvon buvttademiide main	10
GEAN VÁSTE LEAT DÁT BAGADUS?	11
MOVT GEAVAHIT OFELAŠ-BAGADUSA	11
DÁRKKISTANLISTU	12
BOASTTUGOVVIDEAMIT SÁPMELAČČAID BIRRA	12
Prinsihpat	13
Sámi Árbbi Ja Kultuvrra Árvvusatnin	13
Kultuvrralaš appropriašuvdna vs. kultuvrralaš Ionohallan	14
Vuoiŋjalaš vuogatvuodat	15
Fridja, ovdagihtii diedihuvvon mieđiheapmi, mii addá vuogatvuoda dadjat "ii"	16
Ulhmaš oassálastin	16
Ávkki juogadeapmi	16
SÁPMELAČČAT	17
OANÁDUSAT	17
UNDRIP ja SÁMI VUOIGATVUOHTA DEFINERET OVDANBUKTIMA	18
OKTAVUODA DIEĐUT	19

LÁIDESTEAPMI: II MAIDEGE MIN BIRRA MIN HAGA

Filmbabuvttadeamit mat guoskkahit álgoálbmotmuitalusa, -servodagaid ja -eatnamiid galget čađahuvvot várrogasvuoden ja ipmárdusain dan dihto historjjá ja dálá duohavuođa hárri mas álgoálbmogat ellet. Go jearrá gii sáhttá ja berre muitalit álgoálbmogiid muitalusa, de ferte válldit vuhti álgoálbmotservodagaid vásáhusa kolonialismmain, dálá politihkalaš dili ja fápmostruktuvrraid dásehisvuoden das gii stivre álgoálbmogiid muitalusa. Ná lea duohavuohta Sámis ja sámi muitalusa hárri, seamma lágje go eará álgoálbmogiid hárri.

Lea mívssolaš doahttalit álgoálbmogiid vuogatvuoden beassat defineret iežamet ja min iežamet kultuvrra. Dát vuogatvuoha lea nannejuvon UNDRIP:s – Ovtastuvvon našuvnnaid julggaštus álgoálbmotvuogatvuoden aid birra, artihkal 31 – ja mii gáibidit dán vuogatvuoden beassat ieža stivret min iežamet muitalusa ja ovdanbuktim filmbabuvttadeami ja eará mediaid bokte.

Álgoálbmogat vásihit unnit sárdnunfriddjavuođa, danne go mis ii leat váikkuhanváldi ruhtadeami, buvttadeami ja distribušvnna hárri – vaikko min muitalusat ja min eallin dávjá lea ge buot sturrosaš buvttademiid fáddán. Min muitalusat, nu go min olbmot daid muitalit, besset hárve lávdeguovddážiidda máilmis gos govvideamit min birra sáhttet čielgasit váikkuhit min eallimiidda. Oarjemáilmimi filbma- ja mediaindustrijas lea ovddasvástádus doahttalit álgoálbmogiid vuogatvuoden stivret min iežamet govvidemiid ja kultuvrralaš duogáža. Lea mívssolaš ahte álgoálbmotmuitalusat muitaluvvojat álgoálbmogiid iežaset jienain.

Filbmahkkit geat bohtet Sápmái ja eará álgoálbmotservodagaide dainna ulbmiliin ahte viežzat inspirašvnna min olbmuin ja kultuvras, fertejtit leat diđolaččat dan fámu ja daid ovdamuniid ektui mat sis leat; ja dan várrogasvuoden ja ovddasvástádusa ektui maid dat mielddisbuktet go barget min muitalusaiguin. Olgobeale filbmahkkit fertejtit maid jearrat alddiineaset maid sii rihpet sápmelaččain go váldet inspirašvnna dahje sisdoalu lobi haga. Sisdoalu hábmejeaddjit berrejtit jearrat alddiineaset dáid gažaldagaid, oktagaslaččat ja kollektiivvalaččat:

“Jus sápmelaččain eai leat seamma vejolašvuoden/resurssat go mus muitalit iežaset muitalusa, manne mun lean de rievttes olmmoš muitalit dán muitalusa?”

“Movt boahá mu filmbabuvttadeapmi sámi servodahkii ávkin ja maid attán mun ruovttoluotta?”

“Lea go riekta ahte mun válldán dán saji; ja lea go mu prošeakta guđege lágje mielde jávohuhtime sámi jienaid?”

“Manne mun govvidan sámi sisdoalu iežan muitalusas?”

“Ii maidege min birra min haga” lea guovddáš dajaldat man olu álgoálbmogat gesset alcceaseaset. Dat mearkkaša ahte mii doalahit iežamet vuogatvuoden bisuhit, stivret, suodjalit ja ovdánahttit iežamet kulturárbbi ja vuognaduoji, ja ahte juohke filbmahkki gii hálida bargat sámi ja eará álgoálbmothistorjjáiguin, -kultuvrraiguin ja -árbevieruiguin, galgá doahttalit dán vuogatvuoden.

Sámi muitalusat ja máidnasat leat leamaš min ipmárdusa ja birgejumi vuodđun duháhiid jagiid, ja dat bohtet min guoddit ain olu jagiid ovddasguvlui. Min muitalusat leat min kultuvrra geadgejuolggit.

Sámi filbmabagadus lea Reidun filbmadahkkiide geat háliidit bargat sámi ja eará álgóalbmotmuitalusaiguin ja dat lea láidestussan dasa movt dán sáhttá dahkat várrogas ja fuolalaš vugiin, mii mielddisbuktá ahte šaddá nu buorre filbmabuvta go vejolaš. Mii leat rhapsat juohke lágan buori ovttasbargui mii eaktuda guovttelealatvuoda ja guovttelealat árvvusatnima. Dat maid mii eat šat dohkket lea min árbejuvvon vuogatvuoda ja opmodaga suoládeapmi, appropriašuvdna dahje boasttugeavaheapmi.

Ovdamearkkat ehtalaš ja fuolalaš ovttasbarggus sámi álbmogiin:

- *Jikjon 2/Sámi ovttasbargu gos Disney ja sámi álbmot ja Internašunála Sámi Filbmainstituhtta sohpe sámi kultuvrra ja muitaluselemeanttaid geavaheami. Dát ovttasbargu ovddidii maiddái máhttojuogadeami kulturrasttildeaddji oahppanvejolašvuodaaid bokte.*
- *Sámi varra guhkesfilbma mas buvttadanfitnodat Nordisk Film bálkáhii 20 sámi filbmadahkki searvat buvttadanjovkui ovttasbarggus ISFI:iin ja nu fálle njuolggovásáhusaid guhkesfilbmabuvttadeamis daidda sápmelaččaide.*

Fuollameahttun buvttademiid ovdamarkkat:

- Olgobeale buvttadanfitnodagat mat háliidit muitalit sámi muitalusaid, muhto mat bálkáhit olbuid duše giehtačáluskonsuleantan, filbmenbáikki ohccin dahje jorgaleaddjin, muhto eai bálkát eará sámi ovddasteddjiid válodoaimmaide.
- Olgobeale buvttadanfitnodagat mat háliidit muitalit stereotyhpalaš ja eksohtalaš muitalusaid sápmelaččaid birra (boazodoallu, árbevierut/ođđamállet eallin jna.).
- Buvttadeamit sámi fáttáid birra, muhto rollaguoddit hupmet Davviriikkaid gielaid vaikko sámegiella lea sin eatnigiella.
- Kimmersiála filmmat/ráiddut hearkkes sámi fáttáid birra almmá sápmelaččaid haga válidorollain.

MANNE BAGADUS?

Sámi filbmaindustriija lea áibbas oðas, ja vaikko mánggas min filbmadahkkiin leat ge vuositán riikkaidgaskasaš bálkkašumiid, de lea sámi filmmaid ruhtadandilli ain áibbas oðas. Juste dál eai gávdno makkárge dihto ruhtadanvuogádagat mat dorjoše stuorát sámi buvttademiid, eai ge mis leat vuos nu valjit sámi filmmat. Danne galggaše visot filbmabuvttadeamit mat bohtet Sápmái atnit muittus ahte dii ehpét leat šat majoritehta filbmáservodagas gos dis leat ovdamunit ja rájehis vejolašvuodat ovdánahttit iežaideattet filbmakarrieara. Go boađát min guvlui, de boađát min eatnamii – min Sámi riiki – ja dáppé leat njuolggadusat maid fertet čuovvut seamma lágje go dagašit vaikko guđe riikkaidgaskasaš searvebuvttadeami olis. Go filbmet Sámis dahje geavahat sámi kultuvrra inspirašuvdhan iežat filbmii, de vuordit mii ulbmillaš ovttasbarggu ja čielga lotnolasvuoda; ahte don iežat buvttademiin doarjjut sámi filbmaindustriija buori ovdáneami ja bivddát rávvagiid ja yeahki sámi filbmadahkkiin ja eará kultuvrralaš resurssain. Dát bagadusdokumeanta galgá leat yeahkkin dutnje beassat dohko. Ane dan reaidun mii yeahkeha du iežat "sámi searvebuvttademiin".

Go min filbmaindustriija lea nu nuorra, de lea maiddái guhká leamaš nu ahte olggobeale filbmadahkkit leat mualan mualusaid sámi álbmoga birra dego livče hui dábalaš mualusat. Buoremusat dán leat dušše čielga fikšuvnnat, ja vearrámusat leat mearihis vahágahttit. Dán bagadusa áigumuš lea maiddái hehttet ahte stereotyhpalaš mualusat sápmelaččaid birra nannejuvvojít, ja hehttet ahte ođđa stereotyhpát ráhkaduvvojít. Lea du ovddasvástádus filbmadahkkin fuolahit ahte dát mihtut olahuvvojít.

Sámi Árvvut

Sápmelaččaide mii nannet ahte min kollektiiva ja oktagaslaš kultuvra, estehtalaš elemeanttat, musihkka, giella, mualusat, historjját ja eará árbevirolaš kultuvrralaš ovdanbuktitvuogit lea opmodat mii gullá min álbmogii, ii ge ovta olbmui. Dát leat vuodđovuoigatvuodat mat fertejít doahttaluvvot.

Mii árvvusatnit iežamet kultuvrraid ja gielaid ja dát lea min kultuvrralaš ja kreatiivvalaš ovdanbuktinvugiid vuodđdu.

Mii viežzat yeahki ja rávvagiid iežamet vuorrasuin ja árbevirolaš máhtus ja dát lea dehálaš vuodđun min barggus.

Álgoálbmogin mis leat čanastagat eatnamiidda ja čáziide iežamet mualusaid, birgejumi ja árbvieruid bokte. Mii diehtit ja muitit ahte mii leat oassin luonddus ja mii atnit árvvus ceavzilis čovdosiid ja birasseasti eallinvuogi.

Mualusárbevierru leat min kultuvrra áibbas guovddážis ja leat sivvan dasa go mii leat ceavzán garra árktalaš guovllus čuđiid jagiid. Midjiide leat mualusat mávssolaš kreatiivvalaš gáldun ovdánahttit iežamet servodagaid ja nannet iežamet gielaid ja kultuvrraid.

Mii viggat álo juogadit iežamet máhtu, resurssaid, fierpmádagaid ja čehppodaga iežamet lagasbirrasiiguin sámi servodagas.

ČUJUHUSAT

Dán dokumeantta inspirašuvdnan ja vuodđun leat:

"Pathways and Protocols, a filmmaker's guide to working with Indigenous Peoples", Terri Janke bokte, Screen Australia Australia ráđđehusa ovddas.

"Pathways to the International Market for Indigenous Screen Content", Maria DeRosa ja Marilyn Burgess bokte, imagineNATIVE ja On-Scren Protocols & Pathways by ImagineNativeFilm institute bokte.

Sámi Filbma Ofelaččat: the Work of the Pathfinder álggahuvvui ja láidestuvvui sámi filbmadahkki-joavkku, Internašunála Sámi Filbmainstituhta (ISFI) ja Sámi Filbmabargiid Seavvi bealis.

Ofelaš-bagadusa sisdoallu lea čohkkejuvvon ságastallamiin mat leat čađahuvvon sámi ámmátfilmabargiigun. Dát dieđut leat čadnojuvvon ovddeš bargguide maid Internašunála Sámi Filbmainstituhtta (ISFI) ja Sámi Filbmabargiid Seavvi leat čađahan, ja bagadusaide maid Austrália ja Kanada álgoálbmogat leat ráhkadan. Sámi Filbma Ofelaččat ja Sámi filbmaindustriija juogadii álgovuolggalaš Ofelačča masa ožzo máhcahemiid.

Ofelačča ii livčče leamaš vejolaš ráhkadir Sámi filbmaráhkadanbirrasa ángiruššama haga – sin vásáhusat, geavadat, fuomášumit ja oahppu leat *Ofelačča* čielga vuodđun.

Ofelaš lea navdojuvvon 1987 filmma manjis mas lea seamma namma – rámiduvvon ja historjjálaš vuosttaš guhkesfilbma sámegillii goassege, man Nils Gaup rešisserii.

Internašunála Sámi Filbmainstituhtas lea rávajoavku mas leat sámi kultuvra- ja muitalusčeahpit mielde. Rávajoavkkus galgá leat guovddáš rolla *Ofelačča* bagadusaid implementerema oktavuođas.

MII LEA KULTUVRALAŠ BAGADUS?

Kultuvrralaš bagadus lea vuohki movt dádjadir sámi dahje eará álgoálbmotservodagain kultuvrralaččat heivvolaš, fuolalaš ja etihkalaš vugiin, mas ulbmil lea hukset oktavuođa luohttamuša ja ipmárdusa vuođul. Beaivválaččat ja geavatlaš vugiiguin veahkeha kultuvrralaš bagadus ipmirdit sámi ja eará álgoálbmogiid oktavuođaid eará olbmuiguin, elliiguin, eatnamiiguin ja čáziiguin, ja vuoinjalaš oskkuin.

Dihto servodaga siskkobealde lea kultuvrralaš bagadus dábalaš ovttastallanvuohki; muhto sii geat eai dovdda servodaga vieruid ja árbevirolaš máhtu, dárbašit liige bagadusa. Go ipmirda ja čuovvu kultuvrralaš bagadusaid, de leat dat veahkkin sihke álgoálbmoga lahtuide ja sidjiide olggobealde servodaga geat háliidit bargat álgoálbmogiguin.

Dát "Ofelaš"-dokumeanta galgá leat kultuvrralaš bagadussan filbmabuvttadeami olis sámi konteavsttas.

Ofelačča višuvdna:

Min višuvdna lea oččodit ceavzilis ja autenttalaš sámi filbmaindustrija, gos sámi álbtot lea njunnošis ráhkadeame ja buvttadeame min mualusaid šerbmii.

Mii árvvusatnit fuolalaš ovttasbarggu ámmátlaš filbmaindustrijain Davviriikkain ja muđui máilmnis.

Ofelačča ulbmil

Dát *Ofelaš* lea sámi filbmaindustrija vuolggasadji man ulbmilin lea ahte ásahit oktasaš geavada ja rámmanguolggadusaid filbma-/sisdoallobuvttadeami várás, mii erenoamážit deattuha dehálaš ruhtadanoassebeliid, ovdamarkka dihte: buvttadeddjiid, ruhtadeddjiid, filbmadahkkiid.

Dát bagadus lea jurddašuvvon buvttademiide main

- lea sámi sisdoallu: ovdamarkka dihte sámi mualusat, rollat, kultuvra, kultuvrralaš elemeanttat ja/dahje árbevierut guđege hámis.
- sámi olbmot sámi konteavsttas deattuhuvvojit, dahje sámi sisdoallu oppalaččat.
- buvttadeamit čađahuvvojit Sámis dahje sámi servodagain.

Deattuhuvvo ahte *Ofelaš* ii vikka duostut buot lágan váttisvuodaid dahje riidduid mat sahttet bohciidit, muhto dat galgá hukset vuodju ovttasbargui ja geahčalit cuiget vejolaš váttisvuodaid árra dásis, ja dat sahttá fállát forumiid proseassa oktavuođas gos riiddut sahttet čovdojuvvot fuolalaččat, sihkkarastin dihte ahte buvttadeamit doibmet njuovžilit. Jurdaš ahte dát dokumeanta lea reaidu mii

láidesta du proseassa čađa seamma lágje go dagašit vaikko guđe riikkaidgaskasaš searvebuvttadeami olis.

Juridihkalaš ráva: Mii ávžžuhit du váldit oktavuođa gelbbolaš advokáhtain dán ášši hárrái oažžun dihte juridihkalaš veahki das maid galgat dahkat jus badjánit juridihkalaš váttisvuodat.

Čoavddasáttni galggašii leat "árvvusatnin". Vaikko sámi álbmot gáibida beassat ieš muitalit iežas muitalusaid, de ii hehtte dat earáid artisttalaš friddjavuođa. *Ofelaš*-bagadus deattuha ahte lea dehálaš jurdilit nuppes ja doahttalit min ja min vuorjašuvvamiid. Dat mielldisbuvttášii ahte "du" filbma oččošii buoret dáiddalaš vuodu.

GEAN VÁSTE LEAT DÁT BAGADUS?

"Ofelaš" lea ráhkaduvvon veahkkeneavvun:

- Giehtačálusčálliide
- Filbmarešissevrraide
- Buvttadeddjiiide
- Buvttadanjoavkuide
- Filbmabuvttademiid várás olggobealde Sámi guovlluid
- Filbmaprošeavttaid ruhtadeddjiiide, filmmaid dáfus main leat sámi fáttát ja/dahje rollat
- Sápmelaččaide geat háliidit oassálastit filbmabuvttademiin main lea sámi sisdoallu

MOVVT GEAVAHIT OFELAŠ-BAGADUSA

Buoremus lea váldit *Ofelačča* atnui nu árrat go vejolaš proseassas. Eandalii ovdal go giehtačálus lea gárvvis.

***Ofelaš*-bagadusa implementeren:**

1. Buvttadanfitnodat ávžžuhuvvo váldit oktavuođa Internašunála Sámi Filbmainstituhtain. Jus bувttadeapmi váldojuvvo árvvoštallamii, de sáddejuvvo prošeakta sámi muitalan- ja kulturáššedovdijovkui evalueremii.
2. Áššedovdijoavku evaluere prošeavta *Ofelaš*-bagadusa vuodul ja dieđiha maid råvve ja ávžžuha dahkat.

3. Sámi muitalan- ja kulturášsedovidjioavkku rávvagiid ja ávžžuhusaid vuođul sáhttá Internašunála Sámi Filbmainstituhtta nannet prošeavtta kultuvrralaččat sensitiivan ja fuolalažžan sámi álbmoga hárrai.

DÁRKISTANLISTU

Buot govvideamit sámi álbmoga ja kultuvra ektui berrejít čuovvut rehálašvuođa-, duoh tavuođa- ja heivvolašvuođaprinšihpaid. Dát geatnegahttá sámi kultuvrraid ja árvvuid árvvusatnima, ja maiddái sápmelaččaid kultuvrralaš ja vuoinjalaš vuogatvuođaid doahttaleami, kultuvrralaš integritehta bisuheami ja kultuvrralaš oskkuid ja ovttaskasolbmuid ja sin báikkálaš servodagaid árvvusatnima.

Lea go du buvttadeamis árvvusatnin ja kultuvrralaš sensitivitehta guovddážis?

1. Duođašta ja árvvusatná go prošeakta ahte sámi kultuvra lea vuođđun?
2. Lea go dus sámi veahkkebuvttadeaddji dahje buvttadeaddji fárus prošeavttas sihkkarastin dihte sámi eaiggátvuođa filbmii?
3. Lea go giehtačálus kultuvrralaččat sensitiiva?
4. Leat go dus sámi čállit fárus prošeavttas?
5. Leat go don ulbmillaččat gulahallan báikkálaš sámi servodagain filmma birra?
6. Leat go sápmelaččain guovddáš rollat buvttadeamis?
7. Boahtá go prošeakta ávkin sámi álbmogii?
8. Jus filbma govvida sápmelačča, de ferte neavttár filmmas leat sápmelaš.
9. Jus rollafiguva lea sápmelaš, hupmá go sámegiela filmmas?
10. Lea go oktage sámi olmmoš dahje organisašuvdna cealkán “ii” masage du prošeavtta oktavuođas?

Iskka geardduhat go don ovttage dáin čuovvovaš boasttugovvidemiin:

BOASTTUGOVVIDEAMIT SÁPMELAČČAID BIRRA

Geardduhuvvon boasttugovvidemiid/stereotyhpalaš govvidemiid ovdamearkkat:

Imašlaš sápmelaš

Dávjá govviduvvojit okta dahje máŋga noaiddi, ja meavrresgári. Fertet dárkilit guorahallat ja árvvoštallat historjjálaš duogáža ovdal go giedahallagođát sámi vuoinjalašvuođa fáddán.

Suhtus/aktivista sápmelaš

Juhkkis/gillájeaddji sápmelaš

Manjemus sápmelaš Eksohtalaš sápmelaš

Muitalus manjemusa birra iežas šlájas, ovdal go dát doaibma dahje árbevierru, dahje vel dát olmmoš ge, jávká. Visot dát stereotypijat leat beare dávjá govviduvvon ja leat mielddisbuktán duohta vahágiid albma olbmuide. Dákkár filbmastereotypijat dagahit ahte filbma šaddá boaresmállet, unohas ja vahágahti.

Vilda sápmelaččat (geat eai leat siviliserejuvpon)

Dákkár govvádusgeardduheapmi sápmelaččain geain leat árbevirolaš gárvvut ja bohccot gáržžida sápmelaččaid dihto kategorijii, ja čuohcá buot dálá dahje boahttevaš sámi kultuvrra ovdanbuktimiidda, dahje sáhttá maid nu geavvat ahte sápmelaš oažžu doarjaga dušše dalle go lea doarvái eksohtalaš.

Jus ráhkadat dokumentára, de gustojit seamma vuodđoipmárdusat go guhkesfilmma dáfus. Muhto dát prinsihpat bohtet vel lassin.

Prinsihpat

Álgoálbmotmuitalusain lea stuora árvu hutkkálaš bargguid fáddán, ii ge leat mihkkege ipmašiid ahte buvttadeaddjit – smávvát ja stuorrát – ohcalit ođđa jurdagiid álgoálbmotservodagain.

Mii sápmelaččat háliidit oaidnit iežamet olbmuid ja kultuvrralaš árbbi ovddastuvvon autenttalaš vugiin, dakkár vugiin mii fátmhma min jienaid.

Jus dán galgat olahit, de fertejít sámi jienat gessojuvvot ovdan go min muitalusat muitaluvvojít. Dát mearkkaša ahte fertejít leat máŋga sápmelačča buot buvttadeami dásin – maiddái guovddáš jođiheaddjidoaimmain, ja ahte huksejuvvo bisteavaš gulahallan filbma- ja eará mediabuvttadeddjiguin ja buot surrosaš ruhtadeddjiguin.

Dá leat muhtin dehálaš prinsihpat go galgá dán gulahallama hukset:

Sámi árbbi ja kultuvrra árvvusatnin

Historjjálaččat leat olu dutkit ja čállit boahtán Sápmái ja deaivvadan sápmelaččaiguin. Singuin leat juogaduvvon historjját sámi máttuid, bassi báikkiiid, hávddiid ja dehálaš dáhpáhusaid birra, ja gos sáhttá gávdnat dihto skeankkaid. Dasto dát muitalusat báddejuvvojedje, čállojuvvojedje ja juogaduvvojedje viidát girjjiid bokte. Ležjet dál muitalusat almmuhuvvon lobiin dahje lobi haga, de lea čielggas ahte álgovuolggalaš sámi muitaleaddjis lei unnán dadjamuš dasa mii dáhpáhuvai sin muitalusaiguin; eai sii máhttán ipmirdit makkár váikkuhusat sin muitalusaid geavahusas šattai.

Min muitalusat leat min servodaga duodji. Eai leat gálvvut maid dušše sáhttá gávppašit, muhto leat guovddáš oasit min árbbis ja kultuvrras, ja daid galgá atnit árvvus vugiin mii speadjalastá dán dehálašvuoda. Váldit min muitalusaid lobi haga rihkku riikkaidgaskasaš vieruid ja lea eahpeehtalaš.

Suorggit/fáttát maid dáfus berre leat várrogas:

- Buot lágan sámi vuoinjalaš elemeanttaid referánssat dahje geavaheapmi, nu go noaidi, meavrresgárrí, sieiddit ja bassi báikkit maid sáhttá čatnat luonduoskui/árbevirolaš oskui.
- Oaffaruššanbáikkiide ii berre goassege mannat báikkálaš ofelačča haga, ja ain odne gustojit dihto seremonijat go manná dáidda bassi báikkiide.
- Buot lágan sámi árbevirolaš gárvvuid ja dávviriid referánssat dahje geavaheapmi.
- Buot lágan sámi duoji referánssat dahje geavaheapmi.
- Buot lágan árbevirolaš sámi juoigama referánssat dahje geavaheapmi. Dát árbieverut leat hui mihtilmasat kultuvrralaččat ja olu luodit leat olbmuid luodit maid ii sáhte geavahit lobi ja soahpamuša haga luohteeaggádiin (ii ge dušše luohtedahkkiin).
- Leage várrogas jus manat boazoguohtunguovlluide ja váldde álo oktavuođa boazodolliiguin ovdal go dagat dan.
- Ale muosehuhte meahcceelliid ja guođe luonddu seamma lágje go gávdnet dan.
- Guolásteapmi ja bivdin sámi guovlluin gáibida báikkálaš máhtu vai árbevirolaš riekteguoddit árvvusadnojuvvoyit.
- Eanan lea bassi sápmelaččaide ja mii gulahallat eatnamiin go vánddardit luonddus, mii atnit árvvus ja čájehit giitevašvuoda eatnamii ja meahccái.
- Buot lágan sosiála áššiid referánssat nu go alkoholisma, veahkaválddálašvuhta, veahkaválddálašvuhta lagas oktavuođain, iešsorbmen leat erenoamáš hearkkes ášshit álgoálbmogiidda ja daid galgašii álo gieđahallat várrogasvuodain ii ge goassege báikkálaš láidesteami haga.
- Ane muittus stereotypalaš goavid ja govvidemiid sápmelaččain ja garvve dáid geavaheami.
- Mii čuožžut iežamet máttuid dahkan vuodu nalde, ja danne berrejít sin historjját álo adnojuvvot árvvus ja gieđahallojuvvot vuohkkasit ja várrogasat.
- Sohka lea guovddáš árvu sámi servodagas, dološ sámi bearášstruktuvrrat leat ain dehálaš árvvut min servodagain. Fertet ipmirdit ahte ovttaskas sápmelaččain leat nanu čanastagat olles sohkii. Ane álo árvvus ja gacca eambbo oahpu sámi bearášärbevieruid birra.

Kultuvrralaš appropriašuvdna vs. kultuvrralaš lonohallan

Kultuvrralaš lonohallan lea kultuvrralaš elemeanttaid juogadeapmi dakkár dilis gos buot oasseváldiin lea fápmu válljet ja mii lea ovttasbargu mas goappaš bealit ožzot ávkki. Kultuvrralaš lonohallan lea huksejuvvon ja nannejuvvon árvvusatnima, luohttámuša ja guovttebealatvuoda nala.

Kultuvrralaš appropriašuvdna bohciida go válđo/dominánta kultuvrra olbmot oamastit minoritehta dahje marginaliserejuvvon kultuvrra kultuvrralaš elemeanttaid alcceaseaset. Dát dáhpáhuvvá dávjá almmá makkárge ipmárdusa haga minoritehta dahje marginaliserejuvvon kultuvrra ektui; ja dát lea dávjá dáhpáhuvvan filmmaid ja eará mediaid historjjá čađa.

Kultuvrralaš lonohallan spiekasta maiddái assimilašuvnnas, go marginaliserejuvvon olbmot bággehallet váldit atnui (dahje adopterejít) majoritehtakultuvrra elemeanttaid vai birgejít daiguin áššiiguin mat dahket eallima váttisin jus sii eai dagaše dan.

Ovdamearkkat dásá sáhttet leat: Movt sápmelaččat bággehalle guodđit mánáideaset internáhttaskuvllaide; movt sii bággehalle dárustit, movt sii bákkus "ruotaidáhttojuvvojedje" jus hálidiedje orrut viesuin, jna.

Dát leat dehálaš earuheamit mat čatnasit álgoálbmotvuogatvuodaide das movt geavahit ja ovddidit iežaset kulturárbbi.

Vuoijŋalaš vuogatvuodat

Álgoálbmotkultuvrraid, -namaid, -govaid, -symbolaid ja -minstariid ekonomalaš árvu lea mihtimasat lassánan kommersiála buktagiin, lágidemiin ja márkanastimiid oktavuođas. Buvta njuolgut mystifiserejuvvo, geasuha fuomášumi ja vuovdinlogut lassánit. Álgoálbmotvuogatvuodain lea heajos suodjaleami iežaset kultuvrra gávppašeams – ja dábálaččat rievideamis. Olu boahtá das go vuoinjalaš vuogatvuodat leat hábmejuvvon nu ahte galget ovttaskas olbmuide boahtit ávkin; vuostebeallin kultuvrralaš elemeanttaid kollektiiva eaiggátvuhtii mat definerejít olu álgoálbmotservodagaid.

Konvenšunála vuoinjalaš vuogatvuodat leat hábmejuvvon nu ahte galge ovddidit kommersiála ja industriála ovdáneami. Dát definišuvdna ii váldde vuhtii álgoálbmogiid vuoinjalaš vuogatvuodaid mat oamastuvvojít kollektiivvalaččat ja váldet vuodu dássedeattus iige dietnasis. Dát lea dakkár ášši mainna láhkaaddit sisriikkalaš ja riikkaidgaskasaš dásis bártidit. Mánggaid našuvnnaid álgoálbmotjođiheaddjít leat leamaš mielde digaštallamiin dán ášši badjel guoktelot jagi.

Álgoálbmogiid vuoinjalaš vuogatvuodaid definišuvnnat leat čilgejuvvon ja nannenjuvvon UNDRIP:s, mängga iešguđetge artihkkalis. Oanehaččat daddjon eai fátmmas dat duše vuognaduiid, gálvomearkkaid, designa ja pateanttaid. Dat fátmmastit eambbo, ja leat lahka čadnojuvvon eatnamiidda ja biologalaš resurssaise; kulturárbai ja ovdanbuktimii; innovašuvdnii ja opmodahkii; historjjalaš báikkiide; bassi ja čiegu ávdnasiidda; dávviriidda; designii; gillii; seremonijaide ja lávdedáidagii; dáidagii; historjjáide ja muitalusaide; ja álgoálbmotárbai ja -girjjalašvuhtii. Sámegiella lea ovdamearkka dihte dehálaš oktasaš vuoinjalaš opmodat. Min gielat rahpet geainnu erenoamáš árbeviolaš máhttui mii ii doaimma gielaide. Sámi servodagas leat vuogatvuodat ja geatnegasvuodat – ja maiddái vuoinjalaš opmodat – buohkaid kollektiivvalaš opmodat eai ge dat gula dihto indiviidii. Dát lea vuolggasadjin dasa movt sápmelaččat ja eará álgoálbmogat lahkonit filbmabuvttadeami eará lágje go oarjemáilmis/eurohpálaš kultuvrrain.

Fridja, ovdagihtii dieđihuvvon mieđiheapmi, mii addá vuogatvuoda dadjat "ii".

FODM (engelasgillii FPIC – Free, Prior and Informed Consent) mearkkaša ahte lohpi galgá addot almmá áitagiid, bágge, háddjen- ja oamastanstrategijaid ja mávssaheami haga. Buot dárbbashaš dieđut mearrásusa ektui galget addot ovdal go prošeavttat álggahuvvojit, jotkojuvvojit ja/dahje plánejuvvojit, ja galget juogaduvvot oktasaš definerejuvpon proseassa mielde. Dieđihuvvon mielddisbuktá rabasvuoda, ja ahte oažju buot dieđuid buori ággis vai lea vejolaš västidit álgoálbmogiid mearrásusstruktuverraid mielde. Dieđihuvvon mearkkaša maiddái ahte vuostáiváldi oažju dieđuid rievttes gillii.

Mieđiheapmi boahtá dávjá konsultašuvdnaproseassaid čađa, čoahkkimiin gos čohkkájít njunnálaga.

Ulbmillaš oassálastin

Sámi servodaga ulbmillaš oassálastin buvttademiin mearkkaša ahte leat mielde dehálaš mearrásusain ja plánemis, ja beassat gozihit ahte min kulturárbji ja vuoinjalaš vuogatvuodat doahttaluvvojit. Sápmelačcat galget defineret geat sáhttet oassálastit servodaga bealis, ja mii lea ulbmillaš oassálastin dihto prošeavttas. Dát mearkkaša ahte filbma- ja eará mediaámmátolbmot galget čuovvut sámi jođiheami bargodiliid defineremis.

Ávkki juogadeapmi

Lea sámi álbmoga sajádat mii lea min kollektiivvalaš ja oktagaslaš kultuvra, dása gullet maiddái estehtalaš elemeanttat, musihkka, giella, muitalusat, historját ja eará árbevirolaš kulturovdanbuktinvuogit, mat leat sámi álbmoga opmodat. Doahtalan dihte dán de lea dehálaš ahte filbmabuvttadeamit juogadit ávkki sámi álbmogin, buvttademiid oktavuođas mat čatnasit sámi álbmogii ja kultuvrii.

Evttohusat movt sáhttá juogadit ávkki:

- Sihkkarastit sámi eaiggátvuođa filbmii (buvttadeaddji dahje mielbuvttadeaddji)
- Fuolahit ahte www.sapmifilm.com oažju filbmavuoigatvuodaid filbmii
- Kulturrasttildeaddji oahppanvejolašvuodat sámi filbmadahkkiide
- Oahpahalliposišuvnnat sámi filbmataleanttaide filbmabuvttademiin
- Fállat mentora/ filbmafierpmádaga sámi filbmadahkkiide
- Juogadit filbmabuvttadeami royalty-dietnasiid sámi servodagin
- Dubbet ja tekstet filmma sámegielaide, mat nannejit giellaovdánahttima
- Donašuvnnat Arctic Indigenous Film Fund:i
- Váldit fárrui nu olu báikkálaš olbmuid go vejolaš iežat buvttadeapmái
- Donašuvnnat sámi mánáidbuvttademiide / bargobájít

SÁPMELAČČAT

Sápmelaččat leat Sámi eatnama álgoálbmot. Min árbevirolaš eatnamat leat juohkásan Norgga, Ruota, Suoma ja Ruošsa rájiid geažil. Sápmelaččat hupmet iešguđetge sámegielaid (muhtimat dáin gielain leat juo jávkan). Seamma lágje go buot álgoálbmogat, de leat mis nanu čanastagat iežamet máttuid eatnamiidda. Eanas sápmelaččat leat árbevirolaččat eallán dainna maid davviguovllu eatnamat leat addán: bivdduin ja čohkkemiin, guolástemiin, boazodoaluin, ja leat duddjon ja ráhkadan atnubiergasiid ja činajid daiguiin ávdnasiiguin mat leat leamaš olámuttos. Dál unnitlohuksápmelaččain ellet dainna lágiin, muhto dát leat almmatge sámi eallinvuogi, oskku ja servodaga vuodđun.

Historjjálaš muiatalus sápmelaččaid birra lea dávjá muiataluvvon majoritehta kolonisttalaš servodaga oaidninsajis. Eará servodagaid govvádusat leat ráhkadan bistevaš stereotyhpaid sápmelaččaid birra. Dát stereotyhpai leat leamaš, ja leat ain, goarádušsan sámi servodahkii, ja dáid stereotyhpaid jotkkolaš govvideapmi mielddisbuktá vealaheami ja rasismma.

Maiđdái sápmelaččat leat vásihan koloniserema seamma lágje go eará álgoálbmogat. Dát lea mielddisbuktán bággoassimilašuvnna, kolonisttalaš veahkaválddálašvuoda gillámušaid mángga bulvii, eananmassinhistorjjá, internáhttaskuvllaid ja giela, kultuvrra ja vuoinjalaš oskku duolbmama. Vaikko dát vásáhusat eai ovddas olles sámi servodaga, de lea goitge dehálaš atnit muittus ahte dat leat dáhpáhuvvan ja ahte váikkahuusat čuhcet ain odne.

Váldde oktavuođa sámi áššedovdiin ja gallet čuovvovaš siidduid vai oahpat eambbo sámi historjjá ja otná servodaga birra: www.samer.se, www.saamicouncil.net, www.sametinget.no, www.sametinget.se, www.samediggi.fi

OANÁDUSAT

UNDIP	United Nations Declaration on Indigenous Peoples' Rights / Ovttastuvvon našuvnnaid julggaštus álgoálbmotvuogatvuodđaid birra
FPIK	Free, Prior and Informed Consent / Fridda, ovdalgihtii ja dieđihuvvon miediheapmi – dihto álgoálbmotvuogatvuhta man UNDRIP gieđahallá
UNESCO	United Nations Educational, Scientific, and Cultural Organization / Ovttastuvvon našuvnnaid oahppo-, dieđa- ja kulturorganisašuvdna
WIPO	World Intellectual Property Organization / Máilmomi vuoinjalaš vuogatvuodđaid organisašuvdna

UNDRIP ja SÁMI VUOIGATVUOHTA DEFINERET OVDANBUKTIMA

Árktaš guovlu lea dađistaga stuorru globálalaš ovdáneami guovddážis, seammás go máilbmi lea geahčagoahtán min guvlui dálkkádatrievdamiid oktavuođas. Berošupmi álgoálbmotmuitalusaide lea maid lassáneame, ja filbma- ja eará mediabuvttadeaddjít háliidit dustet dán beroštumi. Dál lea deháleabbo go goassege ovdal muiatalit muiatalusaid mat váldet vuodú árktaš guovllus ja árktaš guovllu álgoálbmogiin. Dát muiatalusat sáhttet ja berrejít muiataluvvot álgoálbmotmáhtuin ja -perspektiivvain, ja dakkár vugiin mat árvvusatnet álgoálbmotkultuvrraid, doaibmanfriddjavuođa ja olmmošlašvuoda. Filbma, TV ja eará muitaleaddji vuogit sápmelaččaid birra berrejít doaimmahuvvot ulbmillaš oassálastimiin ja jođihemiin, mas sámi ovttasbargoguoimmit leat fárus buot osiin buvttadeamis.

"Álgoálbmogiid filbmačájeheapmi ovddasta cealkinfriddjavuođa, ja nanne Árktaš álgoálbmogiid vuoigatvuodaid"
Arctic Indigenous Film Fund.

Stuorámus riikkaidgaskasaš álgoálbmotvuogatvuodaid reaidu lea Ovtastuvvon našuvnnaid julggaštus álgoálbmotvuogatvuodaid birra (UNDRIP). UNDRIP cealká čielgasit:

Álgoálbmogiin lea vuoigatvuohat áimmahušsat, stivret, várjalit ja ovdánahttit iežaset kultuvrralaš duogáža, árbevirolaš máhtu ja árbevirolaš kulturdovdomearkkaid, ja maiddái [...] njálmmálaš árbevieruid, girjjálašvuoda, designa, [...] ja visuála dáidaga ja ovdanbuktindáidaga. Sis lea maiddái vuoigatvuohat áimmahušsat, stivret, várjalit ja ovdánahttit iežaset vuoinjalaš vuoigatvuodaid iežaset kultuvrralaš duogáža, árbevirolaš máhtu ja árbevirolaš kulturdovdomearkkaid hárrái. (Artihkal 31.1).

Vuoigatvuohat "stivret, várjalit ja ovdánahttit" fátmmasta filbmasisdoalu ovdanbuktima. Dat guoská dasa ahte váikkuhit dan mii muiataluvvo sámi kultuvrra ja njálmmálaš árbevieruid birra.

Manjemus logi jagis leat lassánan filbma- ja ráidobuvttadeamit mat sistisdotlet iešguđet lágan elemeanttaid sámi kultuvrras. Elemeanttat leat oppalaš čujuhusaid rájes sápmelaččaid birra ja ruovttuguovlluid birra historjjálaš oassin, gitta sisdoalu rádjái mas sápmelaččat ja sámi kultuvra leat válhofáddán.

Doahttalan dihte ja bisuhan dihte sápmelaččaid vuoigatvuodaid álgoálbmogin, fertejít buvttadeamit fátmmastit sápmelaččaid ulbmillaččat buot dásiid buvttadeamis, ja maiddái doahttalit vuoigatvuodaid dadjat "ii" sisdollui mii sáhttá vahágahttit sámi servodaga.

Du ulbmil lea ráhkadit nu buori buvttadeami go vejolaš. Jus don válljet govvidit makkárge sámi komponeanttaid, de ferte min oktasaš ulbmil leat bargat nu buori barggu go vejolaš, dan bokte ahte sihkkarastit ahte min protokollat čuvvojuvvojtit.

The Sámi Film Pathfinder protocol is written by:

Jannie Staffansson
Taqralik Partridge
Anne Lajla Utsi
Liisa Holmberg
Jason Ryle
Oskar Östergren
Patricia Fjellgren
Silja Somby

Anne Lajla Utsi, Managing Director at International Sámi Film Institute
E-mail: annelajla@isfi.no, telephone: +47 907 555 74

Liisa Holmberg, Film Commissioner at International Sámi Film Institute
E-mail: liisa@ifi.no, telephone: +47 930 36 145

Patricia Fjellgren, Chair of Board, Sámi Film Association
E-mail: patricia.fjellgren@gmail.com, telephone: +46 738 45 68 77